

Bouwstenen voor een geïntegreerde criminele politiek

Promotoren : Prof. dr. Sonja Snacken (coördinator), Prof. dr. Christian Eliaerts, Prof. dr. Alain De Nauw

Onderzoekers : Tom Van den Broeck, Kristel Beyens, An Raes

1. Probleemformulering

Met het Pinksterplan (5 juni 1990) en het Contract met de Burger (1992) werden door de federale regering meerdere initiatieven genomen met betrekking tot het veiligheids- en justitieel beleid. In dit onderzoeksproject wordt onderzocht in welke mate deze beleidsantwoorden interne en onderlinge coherentie vertonen en hoe ze in de praktijk in de sector politie, veiligheid en justitie worden geïmplementeerd. De uitvoering van een “beleid in actie”, dat met de zaak Dutroux en haar uitlopers in plotse en opeenvolgende stroomversnellingen geraakt(e) staat centraal.

De uitgangspunten van het onderzoek betreffen de meervoudigheid van de doelstellingen binnen een criminele politiek, nl. de instrumentele, intrinsieke en organisatorische doelstellingen (Denkers, 1976). Hoe worden officiële beleidsdoelen (de zgn. “*stated goals*”) vertaald in reëel beleid (de zgn. “*real goals*”)? Het proces van doorstroming en communicatie van het federale beleid naar het lokale niveau staat hier dus centraal. Het onderzoek wordt gevoerd vanuit de centrale idee dat naast formele doelen er ook vele informele en soms tegenstrijdige doelstellingen leven, geformuleerd door diverse actoren. Dit alles staat een eenduidige beleidsuitvoering in de weg. De analyse van de beleidsdoorstroming is gebeurd in twee geselecteerde settings, nl. Antwerpen en Mechelen. Voor meer details over het onderzoeksontwerp verwijzen we naar het onderzoeksrapport.

Het onderzoek bestaat uit drie onderzoeksluiken.

1. Inzake **politie** vangt de analyse van de beleidsmaatregelen aan met het zgn. “reflectiedocument” van Binnenlandse zaken van 1995 waarin doorgedreven samenwerking tussen de politiediensten wordt aangekondigd. Vervolgens wordt het beleid op het terrein inzake de ‘interpolitiezones’, het vijfhoeksoverleg en de veiligheidscharters onderzocht. Bij de verdere analyse van de beleidsdoorstroming en beleidspraktijk worden in de twee geselecteerde settings enkele initiatieven ter beteugeling van stedelijke onveiligheid, m.n. de aanpak van jongerengeweld en prostitutie, onderzocht. Hier ligt de nadruk op het mogelijke geïntegreerde beleid tussen politie, stedelijke overheid en justitie, aangaande doelstellingen, organisatie en taakuitvoering.
2. Inzake **justitie** worden de wetgevende initiatieven, voorgesteld in het Contract met de Burger, nl. het snelrecht, de dienstverlening en de bemiddeling in strafzaken doorgelicht op hun juridische samenhang en geanalyseerd in hun lokale toepassingspraktijk.
3. Een derde luik van het onderzoek betreft een **peiling naar de ontvangst en appreciatie van het veiligheidsbeleid door de burger**.

De verschillende deelonderzoeken zijn verricht vanuit de volgende **zes onderzoeksvragen**:

1. Hoe zit het met de interne coherentie van de beleidsmaatregelen binnen de onderscheiden departementen?
2. Worden fundamentele rechtsbeginselen voldoende in acht genomen?

3. Welke eigenschappen of problemen van het terrein bemoeilijken een efficiënte toepassing van deze maatregelen in de praktijk?
4. Zijn beide luiken van het beleid voldoende op elkaar afgestemd?
5. Dragen deze maatregelen bij tot een betere integratie van kwetsbare groepen?
6. Slagen deze maatregelen erin om het vertrouwen van de bevolking in politie en justitie te verhogen?

2. Onderzoeksbevindingen

We bepreken ons tot een aantal markante bevindingen uit de drie onderzoeksluiken op de hierboven geformuleerde onderzoeksvragen.

2.1. Interne samenhang

Nieuwe initiatieven voor een betere afstemming en coördinatie van de sector veiligheid, politie en justitie stootten op heel wat problemen. Het gebrek aan traditie en de voorrang aan de eigen belangen (politie, rijkswacht) belemmerden de samenwerking op het terrein. Nieuwe of verder uitgebouwde federale ondersteunende diensten (Algemene Politie steundienst, Vast Secretariaat voor Preventiebeleid, Algemene Rijkspolitie) konden hun verwachtingen alsnog niet inlossen omwille van een gebrek aan vertrouwen in sommige van deze diensten alsook wegens hun beperkte capaciteit tot daadwerkelijke ondersteuning op het terrein. Ook het beleidsvoorbereidend en –evaluerende werk komt moeizaam van de grond. In de sector justitie hebben de nieuwe diensten (Steundienst Alternatieve Maatregelen, Dienst Strafrechtelijk Beleid, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie) tot nog toe weinig werk van die aard kunnen verrichten. Ook het wetgevende werk met betrekking tot de bestudeerde justitiële initiatieven vertoont een gebrek aan samenhang.

Coherentie staat of valt verder met de wil op het terrein om tot afstemming te komen. De penale cultuur van onafhankelijkheid, die sterk ingebakken is bij de magistratuur en de rechterlijke organisatie, en de historisch gegroeide structuur van scheiding tussen onderzoek, vervolging, straftoemeting en strafuitvoering, werken eveneens versnippering in de hand. Daar tegenover staat dat onafhankelijkheid en scheiding der machten essentiële fundamenten zijn van de werking van de rechtsstaat.

Inzake justitie vormt de toepassing van de oproeping bij proces-verbaal een interessante illustratie van een gebrekkig intern samenhangend beleid. De uitvoering van de alternatieven wordt dan weer geplaagd door een ingewikkelde subsidie- en organisatiestructuur. Ook de implementatie van het lokale politie- en veiligheidsbeleid wordt bemoeilijkt door interne versnippering, die het gevolg is van verschillende visies op het te voeren beleid en het gebrek aan aandacht bij de beleidstop (bv. op het vijfhoeksoverleg) voor dit gegeven.

2.2. Fundamentele rechtsbeginselen

Inzake justitie wordt er o.a. bij de bemiddeling in strafzaken gewezen op een verschuiving van de functie van de strafrechter naar het O.M. De parketmagistraat wordt hier bovendien zowel rechter als partij. De onmiddellijke verschijning doet vragen rijzen over de erg korte proceduretermijnen.

Bij de rechtsbescherming is ook de *accountability* van politie en ander overheidsop treden van tel. Er worden weinig beleidsinitiatieven, noch op het federale niveau (bv. inbreng van

wetgevende macht), noch op het lokale niveau (gemeenteraad, buurtbewoners, etc.) opgemerkt die deze doelstellingen als uitgangspunt of streefdoel nemen.

2.3. Welke eigenschappen of problemen op het terrein bemoeilijken een efficiënte beleidsuitvoering?

België kent weinig traditie in het besteden van aandacht aan beleidsuitvoering, of anders gesteld, in het scheppen van voorwaarden om beleid ook effectief uit te voeren. Deze condities hebben betrekking op investeringen in organisatorische aspecten, zoals personeel en middelen, maar ook op doorstroming van informatie, creëren van communicatiekanalen, investeren in cultuurveranderingen, etc. Nalatigheid op al deze vlakken leidt ertoe dat officieel verkondigd beleid grondige veranderingen (soms ‘misvormingen’) ondergaat en dat aldus de kloof tussen de zogenaamde *stated* en *real* goals toeneemt. Dubbelzinnige (vb. Ipz-vorming), tegenstrijdige (vb. repressie versus hulpverlening; rechtsbescherming versus ordehandhaving) of symbolische doelen zijn daarom bijna gedoemd om tot disparate praktijken te leiden.

Uitvoerders moeten het beleid niet alleen *kunnen* uitvoeren (cf. middelen, personeel), maar ze moeten ook *weten* wat van hen verwacht wordt (cf. informatie, *know how*) en het beleid *willen* uitvoeren (cf. persoonlijke overtuigingen; verborgen agenda's).

We stellen vast dat beleidsmakers opvallend vaak vertrekken van een instrumentele visie op beleid en wetgeving en (te) weinig rekening houden met wat er leeft op het terrein. Moeilijk kwantificeerbare en dus moeilijk grijpbare aspecten van een organisatie, zoals de penale en politiecultuur, worden met andere woorden onvoldoende ingecalculiseerd in beleidsmaatregelen. Dit heeft uiteraard ook te maken met de *top-down* benadering.

Veel van de vastgestelde problemen, zowel op vlak van justitie- als veiligheidsbeleid, zijn dan ook terug te voeren tot communicatiestoornissen en de voorrang die organisationele doelen krijgen in de beleidsuitvoering op inhoudelijke invulling. Botsende specifieke bestuurs- en beroeps culturen, interne en externe verkokering en het gebrek aan aandacht voor het ontwikkelen van gemeenschappelijke visies tussen de actoren liggen vaak ten grondslag aan de moeizame werking.

2.4. Externe coherentie of de afstemming politie-justitie

Cultuurcontrasten en conflicten omtrent visie doen zich bij uitstek voor *tussen* de departementen politie en justitie. Hierbij spelen ook historische gegroeide verhoudingen. Er is immers geen samenwerkingstraditie op gelijkwaardige basis tussen beide beleidsdomeinen. Er is het verschil tussen de penale cultuur, die intrinsieke doelstellingen, zoals rechten van de verdediging en *due process*, hoog in het vaandel draagt (of zou moeten dragen) en de politiecultuur die een gans eigen visie op orde en veiligheid in de samenleving heeft ontwikkeld en waarvoor bovenstaande principes wel eens als een ‘sta in de weg’ worden beschouwd. Dit kan vertaald worden als een kortsluiting tussen instrumentele en intrinsieke doelstellingen.

De toepassing van het snelrecht vormt opnieuw een interessante illustratie van een gebrek aan samenwerking tussen de beide departementen. In de onderzochte settings blijken er nauwelijks rechtstreekse contacten te bestaan tussen politie en justitie over de procedure en toepassing van het snelrecht. Inter-organisationele problemen bij politie en vooral justitie

(verkokering) verhinderen hier een coherente afstemming. Recente reorganisaties bij het parket maken een betere doorstroming echter waarschijnlijker.

2.5. Insluiting versus uitsluiting van kwetsbare groepen?

Justitieel optreden heeft in de meeste gevallen **een** uitsluitend effect. Toch kunnen hier nog gradaties onderscheiden worden. Gevangenisstraf heeft immers een meer absoluut uitsluitend effect op dader en omgeving dan een alternatieve gerechtelijke maatregel.

We stellen vast dat er in het snelrecht veeleer lichtere misdrijven terecht komen, terwijl er globaal nog vaak gevangenisstraffen worden opgelegd. Daarenboven rijst de vraag of de in snelrecht behandelde zaken niet eerder in aanmerking zouden komen voor een bemiddeling in strafzaken, wat ons dan weer bij het gebrek aan samenhang in het beleid brengt.

Maatregelen zoals dienstverlening of bemiddeling in strafzaken worden niet of zeer weinig toegepast op de echt problematische groepen in de samenleving, zoals bijvoorbeeld allochtone jongeren of groepen die zich in een “maatschappelijk kwetsbare positie” bevinden. De probatie, die zich vooral in de hulpverleningssfeer bevindt, richt zich misschien nog het meest tot deze doelgroep. Uit onderzoek bij de magistratuur blijkt dat het “dienstverleningscliënteel” door hen zorgvuldig geselecteerd wordt – de zogenaamde “veilige” daders - waardoor men het effect krijgt dat deze alternatieve gerechtelijke maatregel insluitend werkt voor een publiek dat reeds of nog geïntegreerd is.

Globaal wordt vastgesteld dat de meest kwetsbare groep het gemakkelijkst in de gevangenis terechtkomt (vaak eerst in de vorm van voorlopige hechtenis), wat hun spiraal van achterstelling nog versterkt. De justitiële reactie is vaak een gevolg van hun toestand van maatschappelijke kwetsbaarheid. Ook België ontsnapt niet aan actuarialistische tendensen, wat betekent dat bepaalde, als problematisch gepercipieerde *groepen* in de samenleving, systematisch justitieel worden gevisieerd. Het snelrecht mikt duidelijk op plegers van straatcriminaliteit en hooliganisme.

Het veiligheidsbeleid en -discours richt zich ook expliciet op bepaalde achtergestelde buurten, wat, wellicht ongewild, dreigt te leiden tot een verdere stigmatisering en negatieve beeldvorming van deze buurt. Sociale ingrepen worden hier al te vaak gekaderd in een preventiediscours en worden, om te kunnen genieten van subsidies, in het teken van criminaliteitsbestrijding geplaatst.

2.6. Verhogen van het vertrouwen van de bevolking

Veel van de besproken maatregelen zijn genomen om de legitimiteit van de overheid te verhogen. De vraag rijst of legitimiteitsverhoging werkt op dergelijke wijze. Om te weten of de signalen opgevangen en begrepen worden door de burger wordt in het derde luik van dit onderzoek de receptie van het beleid door de bevolking centraal gesteld. We stellen echter vast dat dé burger een fictie is. Problemen worden door de burger niet altijd op dezelfde manier waargenomen en gedefinieerd als door het beleid (cf. onveiligheids- versus samenlevingsproblemen). Daarenboven rijst de vraag in hoeverre men dé publieke opinie kan kennen. Bestaat zij wel? Of is het de mening van die groepen die het meest en het luidst hun stem laten horen?

In ons onderzoek onderscheiden we minstens twee soorten burgers: de *actieve*, meer positief ingestelde burger, die toch vaak de weg verliest in de doolhof van organisaties en initiatieven en de *passieve*, klagende, vaak erg negatief ingestelde burger, die zich gemakkelijk door

rechtse krachten op sleeptouw laat nemen. Wie is die “*community*” trouwens? Hier spelen allerlei socio-demografische breuklijnen een rol, zoals jong – oud, Belg – allochtoon, hoger-laag geschoolde. Bij de lokale en federale overheid is de druk groot om in te spelen op de vraag van de burger, om politieke geloofwaardigheid te ver- en te heroveren. In haar communicatie met de burger vervalt de overheid daarentegen nog al te vaak in een simplistische, autoritaire houding (cf. *hearings* waar beleid wordt meegedeeld aan de burger, in plaats van dat er effectief rekening wordt gehouden met hun verzuchtingen en meningen).

Uit dit onderzoeksluik kan worden besloten dat de aanpak van de problemen in de buurt niet enkel een ander politie- en justitiebeleid vraagt maar ook een aangepast stedelijk beleid. Hier stelt zich niet enkel meer het probleem van een geïntegreerd veiligheidsbeleid dan wel ook het probleem van een geïntegreerd stadsbeleid. *Community policing* (of ook *community justice*) kan uiteindelijk niet zonder een *community policy* wil het enige kans op slagen hebben. Dit maakt het beleid net zo ‘complex, meervoudig en gelaagd’, maar bovenal erg moeilijk te realiseren.

Op het vlak van justitie werd het penale beleid van de laatste jaren sterk ingegeven vanuit de druk om het vertrouwen van de bevolking in gerecht te verhogen, de kloof met de burger te dichten. Het is ontegensprekelijk zo dat het penale beleid van de laatste jaren veelal tot stand gekomen is vanuit een sterke druk vanwege de buitenwacht en dat dit leidde tot incidentenpolitiek. De druk van extreem rechts, die deze thema’s op een populistische manier bespeelt is hieraan niet vreemd.

Een snellere justitie met aandacht voor het slachtoffer en herstel - hetzij aan het slachtoffer, hetzij symbolisch aan de samenleving - zijn dan ook dé meest beleden officiële doelstellingen. De vraag rijst echter in welke mate deze doelstellingen op het terrein worden en kunnen verwezenlijkt worden. De boodschap wordt uitgezonden dat *meer straf*-recht helpt. Uiteraard is dit een (zeer) simplistische voorstelling van zaken en werkt dat zelfs averechts, want de teleurstelling achteraf bij de bevolking is immers des te groter. Maatregelen op justitieel vlak zijn immers weinig (direct) zichtbaar. De media werken, door de mediatisering van schandalen, mee aan het installeren van een fundamenteel wantrouwen ten aanzien van justitie. Justitie wordt alzo erg selectief belicht en bekend bij de bevolking.

Het meest openlijke antwoord op de vertrouwenskwesitie met de burger is de oprichting van justitiehuisen. Zij staan symbool voor een toegankelijke en humane justitie, dicht bij de rechtszoekende burger. De nieuwe alternatieve gerechtelijke maatregelen hebben eveneens als doelstelling het herstel aan het slachtoffer en/of de maatschappij. Tegelijk zien we dat bij de toepassing van de bemiddeling in strafzaken het slachtoffer vaak afwezig is en dat de dadergerichte maatregelen nog steeds een grote plaats innemen. De overgang van een daad- en dadergericht penaal systeem naar een slachtoffergericht systeem, wat in het officiële discours zo vooropgesteld wordt, is echter nog lang geen feit.

3. Conclusie. Bouwstenen voor een geïntegreerde criminele politiek

3.1. Integratie vereist het erkennen van verscheidenheid binnen de strafrechtsbedeling

De meervoudigheid van de doelstellingen kan men in elke organisatie terugvinden. De complexiteit van een criminele politiek wordt echter nog verhoogd door de verscheidenheid tussen de verschillende onderdelen van de strafrechtsbedeling enerzijds, en de nood aan samenwerking met instanties buiten de strafrechtsbedeling anderzijds.

Het lijkt ons evenwel niet wenselijk deze verscheidenheid in een puur instrumentele visie enkel als een probleem te zien. Binnen een rechtsstatelijke visie op de strafrechtsbedeling is het essentieel dat politie en justitie niet dezelfde doelstellingen nastreven : de rechtsbescherming van de burger eist precies dat zij verschillende taken hebben en dat de beslissingen van elke instantie gecontroleerd worden door de volgende, die ze eventueel ongedaan kan maken. Het oppakken van een verdachte door de politie is hiervan een goede illustratie (al dan niet vervolging of vordering van een voorlopige hechtenis door het parket - aanhouding door de onderzoeksrechter - controle door de onderzoeksgerechten - beslissing door de vonnisrechter - uitvoering door de uitvoerende macht). In de praktijk is het evenwel precies hierover dat grote frustraties bestaan op het terrein, omdat het niet bevestigen van een beslissing of handeling door de daaropvolgende instantie de indruk wekt dat men “voor niets” gewerkt heeft. De oplossing van dit probleem is niet eenvoudig. Een verhoging van de *communicatie* tussen de opeenvolgende instanties is hier noodzakelijk, zodat de redenen voor het (niet) nemen van bepaalde beslissingen kunnen besproken worden. De resultaten betreffende het vijfhoeksoverleg tonen aan dat dit proces langzaam verloopt. Het voorbeeld van het snelrecht te Brussel toont evenwel dat structureel ingebouwd overleg de enige weg is om tot meer begrip en minder frustraties te komen.

3.2. Integratie vereist het erkennen van verscheidenheid buiten de strafrechtsbedeling

Het veiligheids- en justitieel beleid kan in België ook niet meer gedacht worden zonder de samenwerking met verschillende niet-justitiële instanties. Het recht op veiligheid voor elke burger is slechts een onderdeel van een recht op welzijn voor die burger. Een lokaal veiligheidsbeleid moet derhalve kaderen in een ruimer lokaal stadsbeleid, waarin politie en justitie - mede volgens het principe van de subsidiariteit van het strafrecht - slechts een ondergeschikte en zeer specifieke plaats mogen innemen. Een justitieel beleid dat gelooft in de meerwaarde van hulpverlening moet ook de eigenheid hiervan respecteren.

De erkenning van eenieders respectievelijke bevoegdheden is hierin essentieel. In het politieke veiligheidsdiscours van de laatste jaren is de subsidiariteit van een strafrechtelijk optreden soms uit het oog verloren. En ook op het terrein zien we illustraties hiervan : de politie wordt ingeschakeld in de aanpak van ruimere buurtproblemen, lokale initiatieven krijgen gemakkelijker financiële steun als ze “preventie van criminaliteit” tot doel hebben, hulpverleners worden in hun samenwerking met justitiële instanties steeds meer in een controlerende functie gedrongen. De “*pénalisation du social*”, waar onze Franstalige collega’s reeds op wezen, is een reëel fenomeen. Een duidelijke politieke keuze tussen een loutere “veiligheidsstaat” en een “verzorgingsstaat” dringt zich op.

Integratie van niet-justitiële instanties in een criminele politiek betekent dus niet dat alle geledingen dezelfde doelstellingen moeten nastreven, maar dat er juist een erkenning komt van de waarde van de verscheidenheid. Dit moet evenwel gepaard gaan met betere communicatiekanalen en duidelijkere afspraken omtrent taakverdeling. De justitiehuisen kunnen hier gezien worden als een poging om een betere structurele en organisationele samenwerking tussen bepaalde justitiële en para-justitiële diensten mogelijk te maken. Hierbij loopt men evenwel het risico dat, door de geografische scheiding van het gerechtsgebouw, de communicatie met de magistraten zelf bemoeilijkt wordt, die dan weer essentieel is om bv. een ruimere toepassing van de alternatieve sancties te verwezenlijken.

3.3. Het vertrouwen terugwinnen van “de” bevolking

In het beleidsdiscours wordt gretig naar “*community policing*” en stilaan ook naar “*community justice*” verwezen (cfr. justitiehuisen). Hierbij wordt echter zelden gesteld wie deze “*community*” is. Ofschoon “de bevolking” als één monolithisch geheel voorgesteld wordt, blijkt uit buitenlandse ervaringen dat dergelijk beleid al snel tot dualisering leidt: het herwinnen van het vertrouwen slaat dan vooral op de burgers uit de weinig problematische middenstandsbuurt, terwijl de problematische of achtergestelde buurten via “justitieantennes”, “*night courts*” en “*zero tolerance*” aangepakt worden.

Op het vlak van het lokaal veiligheidsbeleid toont ons onderzoek aan dat “de” burger niet bestaat. De actieve burgers nemen zelf initiatieven om situaties in de buurt aan te kaarten of aan te pakken. Al te dikwijls worden er echter vanwege de overheid maatregelen genomen die geen rekening houden met reeds bestaande, uit de basis gegroeide initiatieven, en deze doorkruisen. Dit komt noch de efficiëntie, noch de geloofwaardigheid van het lokale beleid ten goede. Er moeten meer inspanningen geleverd worden om tot een echte dialoog met deze burgers te komen.

Tot slot wijzen we, in het kader van een integraal beleid, op de rol van de gemeenschappen en het belang van de samenwerking met de federale overheden. Positieve hierbij is bijvoorbeeld het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat en de Vlaamse gemeenschap inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik. Daartegenover staat de ontwikkeling dat veiligheid teveel federaal gestuurd wordt (cf. regie van het veiligheidsplan bij het departement justitie).

3.4. Kritische evaluaties van een geïntegreerde criminele politiek

Naast een betere onderlinge communicatie heeft een geïntegreerd beleid ook nood aan kritische evaluaties. Dit kan door speciaal daartoe aangestelde instanties binnen het systeem of door buitenstaanders, bv. universitair wetenschappelijk onderzoek.

Geen van beide mogelijkheden kunnen in België op een ruime traditie steunen. Evaluaties *binnen het systeem* zijn ingevoerd met bijvoorbeeld het instellen van de functie van bemiddelingsadviseurs voor de strafbemiddeling of het Comité P voor de politie. De geschiedenis van deze twee instanties leert dat zij slechts moeilijk een plaats binnen het systeem verwerven en dat kritische evaluaties niet steeds in dank aanvaard worden. De, vooral voor de analyse van het beleid interessante functie van bemiddelingsadviseur behoort daarenboven ondertussen tot het verleden.

De oprichting van verscheidene steundiensten voor het beleid, zoals de APSD, het VSPP, de Dienst Strafrechtelijk Beleid, de Steundienst Alternatieve Maatregelen zijn op zich interessante initiatieven. Doch, we moeten vaststellen dat deze diensten vrij geïsoleerd functioneren en niet altijd de nodige middelen krijgen om slagkracht te verwerven. Er is daarenboven geen integratie tussen deze instanties, alhoewel zij belendende percelen bestrijken. Een recente positieve ontwikkeling is de oprichting van een Overlegplatform voor Justitie en Veiligheid, dat o.a. tot doel heeft het beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek beter af te stemmen.

Uit huidig onderzoek blijkt evenwel dat er ook voor het criminologisch onderzoek een gewetensonderzoek noodzakelijk is. Uit onze studie naar de receptie van het beleid bij de bevolking blijkt dat de nadruk op veiligheidsproblemen, niet alleen in het beleid maar ook via

criminologisch onderzoek, als een blijvende stigmatisering van bepaalde buurten ervaren wordt. Het aantonen van positieve aspecten in de samenleving behoort dan ook tot de verantwoordelijkheden van dergelijk onderzoek.